

Moja przyszłość edukacyjno-zawodowa.

Rola pracy zawodowej w życiu człowieka

Wybierając zawód musisz mieć na uwadze, jaka jest rola pracy zawodowej w życiu człowieka. Psycholodzy, mówiąc o pracy, wskazują na dwa jej znaczenia

- wartość pracy samej w sobie,
- wartość pracy jako tej sfery działania człowieka, która nadaje jego życiu sens.

Wyznacza to różne postawy wobec pracy, które opisują socjologowie:

a. nastawienie punitywne – praca jako przymus, co wiąże się z traktowaniem jej jako niezgodnej z wolą jednostki, efekt przemocy fizycznej, moralnej lub ekonomicznej; takie nastawienie częściej wykazują osoby wykonujące proste prace fizyczne i posiadające raczej niskie wykształcenie

b. nastawienie instrumentalne – człowiek traktuje pracę jako źródło zaspokojenia własnych potrzeb, które nie są związane bezpośrednio z wykonywanymi czynnościami

c. nastawienie autoteliczne – praca jako wartość, cel sam w sobie, źródło rozwoju osobistego, służy wartościom wyższym; sposób życia i samorealizacja przez pracę zawodową

Ważne jest, aby dokonując wyboru zawodu, możliwa była Twoja samorealizacja przez pracę (nastawienie autoteliczne). Praca zajmuje bowiem dużą część życia, stąd nie tylko powinna przynosić korzyści materialne, ale i stanowić źródło satysfakcji i zadowolenia z życia. Praca współcześnie traktowana jest bowiem jako świadomy i twórczy akt działania jednostki oraz źródło wartości i norm, które człowiek przyswaja, a przy tym przynosi korzyść zarówno jednostce, jak i społeczności, w której człowiek żyje.

Oznacza to, że przez pracę się rozwijasz, praca nadaje Twojemu życiu sens (znaczenie indywidualne), a także stanowi ważny czynnik rozwoju świata, w którym żyjesz (znaczenie społeczne). Naukowcy opisują zatem pracę jako niezbywalny warunek ludzkiej egzystencji, wyznacznik statusu jednostki w społeczeństwie i czynnik kształtujący osobowość. Praca jest więc traktowana jako podstawowa potrzeba człowieka, jego prawo, ale i obowiązek wobec społeczeństwa.

W literaturze naukowej o pracy człowieka mówi się w trzech aspektach:

- czynnościowym – jako formie działania;
- podmiotowym – jako działaniu planowym i skutecznym, stanowiącym podstawę samorealizacji;
- przedmiotowym – jako wyniku działania.

Wybierając zawód musisz brać pod uwagę wszystkie te aspekty, a więc powinieneś/powinnaś zastanowić się, czy forma czynności, które będziesz wykonywać, Ci odpowiada (masz do tego kompetencje i lubisz wykonywać takie czynności), czy dzięki temu będziesz realizować swoje potencjały (rozwijać własne zdolności), czy będziesz odczuwać satysfakcję, wykonując daną pracę, a także, czy efekty Twojej pracy będą Cię zadowalały zarówno pod względem materialnym (zarobki), jak i pozamaterialnym (radość z wykonywanej pracy).

Sposób traktowania pracy zawodowej zmieniał się w historii rozwoju ludzkości. Praca współcześnie na pewno ma inny sens niż kiedyś. Dzisiaj częściej niż dawniej wskazuje się jej indywidualne

znaczenie w życiu człowieka (w jego rozwoju), w mniejszym zaś stopniu akcentując jej znaczenie społeczne (wówczas, gdy zastanawiamy się nad tym, jaką pracę człowiek powinien wykonywać, co wiąże się z wyborem zawodu). Wiemy już dzisiaj, że człowiek może dobrze pracować tylko wtedy, gdy praca daje mu poczucie satysfakcji, której nie mierzy się tylko efektami materialnymi. Ponadto satysfakcja z wykonywanej pracy zależy też od jej „dopasowania” do indywidualnych zdolności i preferencji osobistych.

Charakter pracy zawodowej w ostatnich latach także bardzo istotnie się zmienił, bowiem szybki postęp technologii powoduje konieczność elastycznego przystosowania się do potrzeb gospodarki, więc zdolność przystosowania się człowieka do zmieniającej się sytuacji na rynku pracy staje się koniecznością. Na stanowiskach pracy bardziej liczy się opracowywanie i lansowanie pomysłów, niż masowa produkcja standardowych produktów²⁶. Ważniejsza staje się praca twórcza – którą może wykonywać tylko człowiek, niż praca odtwórcza – w której zastąpić mogą człowieka maszyny i urządzenia.

Współcześnie mówi się zatem o nieodwołalnym końcu pracy i wskazuje się alienację człowieka od pracy, ale w jej formie wytwórczej i fizycznej, zaś każda inna jej forma (twórcza, umysłowa) pozostaje w centrum zainteresowań człowieka, stanowiąc podstawę jego rozwoju i będąc podstawą jego samorealizacji. Żyjemy w czasach, które coraz częściej w kontekście pracy określa się jako czas kultu fachowości, czyli tzw. profesjonalizmu, specjalizacji, zmienności na rynku pracy i gospodarki rynkowej, którą wyznacza relacja „popyt i podaż” – także w sferze zawodowej. Żyjemy też w czasach tzw. kultu sukcesu, który realizuje się głównie w sferze zawodowej. Wszystko to determinuje konieczność zdobywania wysokich kwalifikacji zawodowych, ale przede wszystkim konieczność własnego rozwoju – wszystkich swoich potencjałów – by móc elastycznie przystosowywać się do zmieniającego się szybko rynku pracy. Problem pracy i rozwoju zawodowego związany jest z rozwojem cywilizacji informacyjnej, pojawianiem się nowych technologii, które determinują swoistą ewolucję zawodów i form pracy, a tym samym stanowią wyzwanie dla edukacji i dokonywanych przez Ciebie wyborów.

Tyle i aż tyle...